

Maria Orban

Toată
dragostea
dintr-o
fotografie
arsă

Prima săptămână

„Nu te speria, nu te lăsa, ai răbdare cu tine, din orice lucru vei învăța ceva. Nu te speria...”¹

Indiferent ce poveste le citește, la final liniștea se lasă câteva secunde ca o armură peste corpurile lor. Și îi par drăguți așa, mici luptători în căutarea explicațiilor, și îi sunt și mai dragi când replicile lor vin în rafale:

uneori mă sperii tare și plâng
și eu, când nu puteam să dorm singur, ziceam mama, mama, stai lângă mine, dar ea nu
noaptea vin fantomele,
și eu mă sperii, Leia, când țipă bunica în somn,
și eu
și ochii lor se lipesc de ea ca niște ventuze și scormonesc după răspunsuri.

Sperieturile sunt ca niște baloane de săpun, apar și dispar rapid, la fel și bucuriile, le-ar zice, dar ce să înțeleagă ei la șapte-opt ani, când nici ea încă nu pricepe? Mai bine le citește în continuare despre Erus, e club de lectură, totuși, nu atelier de mini-dezvoltare personală.

¹ Din *Erus și Valea Răbdării*, Alec Blenche, Editura Univers, 2020 (n.a.).

E o seară obișnuită de iarnă. Se simte chiar mulțumită de modul în care aliniază propozițiile, una după cealaltă, vocea ei e caldă între pereții vechi ai librăriei din centrul orașului, în care lucrează de câțiva ani.

Tăcerea lor de acum e semn că mesajul funcționează, aproape că și ei îi vine să creadă ce spune,

e bine, face ce trebuie,

e bine, face ce trebuie,

toată lumea o să fie bucuroasă, mai ales părinții copiilor, care așteaptă deja agitați la ușă. Aruncă doar un ochi spre ei, vorbesc despre ceva, dar nu despre frici, asta e sigur, frica e tabu. Frica trebuie domesticită, ca-n filmul cu dragonul, mai știți?, întrebă atunci când privirea îi revine din afară înăuntru, daaaa, zic și ei, unul bate din palme, Petra o îmbrățișează lung, lung, te iubesc, Leia, spune și fuge spre ieșire.

Nimic special azi. Nu a fost o zi dintr-aia ca un tunel prin care să fi trebuit să se strecoare târâș, cu mâini și picioare înghesuite, strâmbe de la efort, nici o zi în care teama să se cuibărească în cap, iar durerea să pulseze în ochi, în ceafă, în maxilarul care trosnește câteodată. Lumina se așază ca o pastă groasă peste cărțile de pe rafturi și ar fi cel mai frumos loc din lume librăria asta, dacă ar fi singură aici, dar nu e.

Mișa s-a îndrăgostit de tine, aude vocea șoptită, atât de aproape, încât îi creează repulsie.

Simte vorbele lipindu-se de ureche și de acolo prelingându-se ușor, spre gât. Face un pas în spate și tușește, să le zgâlțâie, să alunece, nu se uită la el când îi spune: e normal, copiii se atașează repede și la fel de repede le trece.

Tot timpul povestește despre tine, și eu mă gândesc la tine, să știi, hai să ieșim la o cafea, într-o zi, când vrei tu, vine replica și nici nu știe cum să îl mai refuze politicos.

Se-ntoarce către rafturi, e un Arriaga pe al treilea, *Retorno 201*, apoi se uită fix la fața bărbatului, iar ochii lui ușor bulbucați se micșorează când aude: nu, deși ea îi zâmbește.

De la politețea asta ți se trage, c-adună toți libidinoșii, ia bagă-ți pula odată și o să vezi cum nu te mai stresează nimeni, i-ar spune fică-sa, dacă ar mai vorbi cum o făceau pe vremuri. Deși n-ar avea dreptate. El nu e așa, e un om singur și asta te poate face să pari agresiv, dar ce să priceapă ea la optișpe ani despre singurătate? Și muțenia ta e agresivă, ar putea să-i răspundă, mă privești, nu zici nimic și asta mă sperie, nu mai știu de unde să-ncep să te-pricep.

E foarte târziu, o să închidem în zece minute, adaugă și mută ostentativ ochii pe rucscacul pe care l-a ascuns după ușă, îl vede și el și pare să înțeleagă, toată îndrăzneala i se împrăștie și iese cu copilul de mână, două siluete, una mai mare, șubredă, și cealaltă mică, firavă și ea.

O să fie pe munte deseară, o să fie cu Tudor, își zice ca să alunge tristețea ce-i înconjură pe toți trei, în aure diferite, și care a rămas așa, atârnată în aerul încăperii, apăsând doar peste corpul ei. O să fie pe munte și o să fie cu Tudor, pentru că vrea să meargă unde merge el, să facă așa cum crede el.

Ești dependentă de bărbatul ăsta, cum te sună, cum alergi. Ca un câine fără stăpân. Mai întâi replica maică-sii a rănit-o, apoi s-a obișnuit cu ea, la patruzeci de ani nu mai vrea gesturi mărețe. Îi place tocmai pentru că e egoist și sigur pe el. Poate că a ajuns chiar genul de femeie pe care l-a urât în tinerețe, mereu în căutarea unui bărbat

de care să se atașeze, așa cum pui un stick într-un laptop sau un..., sau tu, Elena, ești defectă, eu nu așa te-am crescut, nu știu ce se întâmplă cu tine!

Reproșurile se rostogolesc mai ușor în librăria goală, au mai multă forță, deși de ceva vreme se tot îndepărtează de corpul greoi și vechi al femeii care i-a dat viață și nu uită niciodată să-i reamintească.

Îi e întotdeauna prezentă maică-sa. În oftatul involuntar din fiecare dimineață, în sâni mari, care încep să se lase, obosiți, peste burtă, în pașii repeziți cu care se mișcă prin casă, în felul în care își masează tâmpile. În multe o poartă cu ea, e o a doua voce sau chiar prima, în unele cazuri, dar Leia nu cedează, nu, trage rucsacul, stinge lumina, încuie ușa mare, de fier și iese.

Fericirea e când are un spațiu doar al ei. Când corpul și mintea îi sunt împreună în același loc, strâns lipite, fără fisuri.

Fericirea e când se plimbă singură pe stradă.

Când poate să analizeze în voie case, blocuri, străzi, ziduri, gan-guri cu pereți murdari, dar mai ales fețele oamenilor care nu se știu observați: femeia furioasă, privind undeva în gol atunci când șterge nasul fetei care plânge lângă ea. Fata și băiatul care se sărută din mers, iar câinii lor, în stânga și-n dreapta, pășesc țanțoș.

Orice poate să devină fotografie, spunea taică-su. Stăteau în piața mare a orașului, așteptând să se întâmple ceva, tăceau și observau mișcarea din jur. El fuma o țigară și își pregătea aparatul ca să prindă cel mai frumos fulg de zăpadă. Ea își imagina călătorii în care să plece doar cu el sau chiar singură. Era o liniște-culcuș, imposibilă acasă, posibilă doar aici, printre zeci de străini. Alteori, mergeau pe câmp,

și atunci descoperirea cu uimire că un spațiu atât de mare, monoton și acoperit în alb poate fi cadrul perfect pentru căderea în picaj a corbilor, pentru salturile jucăușe ale unor câini sau pentru niște manechine de plastic apărute acolo de niciunde.

Realitatea e o serie de imagini pe care le poți pune tu în ce ordine vrei, îi spunea el. Realitatea e cum vreau eu, a înțeles ea.

Fericirea e într-un Fiat Panda roșu, când Tudor conduce rapid și discută despre traseul de mâine, despre cel de duminică, despre cel de luni. Se anunță căderi masive de zăpadă și își poate imagina foarte ușor munții albi, reci, și corpurile lor calde, strecurându-se printre stânci.

Fericirea e că vor avea trei zile doar pentru ei. Fericirea e să pleci și să te întorci când vrei, cu cine vrei; și gândurile îi sunt întrerupte de atingerea bruscă a bărbatului, răspunde, îți vibrează telefonul, și ea se dezmeticește greu, Ioana, doișpe apeluri nepreluat, citește clar. Când o fi sunat și de ce, se îngrijorează în timp ce așteaptă să o audă pe fiică-sa. Imediat, de partea cealaltă, vocea turuie: vino acasă, mamă, Nana s-a dus la spital!

Ce facem?, mormăie Tudor, nici nu sună a întrebare care vrea un răspuns, pentru că știe deja ce e de făcut, și ea la fel. Înjură încet, se întâmplă și așa uneori, ziua care părea că se termină pașnic devine brusc tunelul strămt în care nu are aer și orice mișcare e aproape blocată. Ce dracu' a apucat-o să cheme Salvarea? Parcă nu îi repetase de mii de ori că dacă merge la spital e moarte sigură, mai bine acasă, nu sunt atâția microbi, te duci cu ceva și ieși cu cine știe ce infecție. Stai calmă, nu mor eu așa ușor, o să vezi, a râs ea, și acum noi ce facem?, se ceartă în capul ei cu bătrâna, n-ai pic de minte, mamă,

i-ar mai spune, în schimb, se uită la Tudor și oftează. Lasă-mă la Spitalul Județean, te rog, bine că nu am apucat să ieșim din oraș.

Ar putea alcătui un catalog întreg cu replici și imagini care i-au stricat niște zile, luni sau chiar ani, nu s-a obișnuit, de fiecare dată e surprinsă că lucrurile se pot schimba atât de rapid și că nu are niciun control.

Ești însărcinată, îl păstrezi?, și buzele subțiri, colorate ciclam ale doctoriței.

Ieși de aici, îi faci rău, și privirea maică-sii când a văzut-o plângând lângă bebelușul roșu de la atâta urlat.

Să plecăm împreună, noi trei, să plecăm, și relaxarea din vocea lui Adi, planificând lucruri imposibile pentru ea.

Acum, spatele lui Tudor îndepărtându-se lent.

Lasă lucrurile să curgă, Leia, lasă-le să vină, Leia, nu ești tu Dumnezeu, îi zicea taică-su, dar nici nu voia asta, nici nu vreau, se enervează și citește cu voce șoptită: „Interzis aparținătorilor“.

Unde ești mamă? Unde ești tu în clădirea asta urâtă, care mă ține la distanță, în afară, iar pe unii îi devorează înăuntru?

Vede ușa albă, dincolo de care presimte foșgăială și miros de clor, aude sirenele și zgomotul lor nu e aducător de speranță, cum s-a mințit când era mică. E sunetul fricii, e un fapt dovedit, dacă rămâne acolo, nu iese decât moartă, îi trece prin cap, dar cum să o scot, când nici nu am voie să intru?

Ce faci acum, prințesă Leia? ar întreba-o, taică-su, dacă ar mai trăi, așa îi spunea, prințesă Leia, și ei îi plăcea, așa cum îi plăceau

codițele rotite ca niște melci în jurul urechilor, rochițele de vară, mâinile lui împletindu-i părul. Ce faci?

Trebuie să intru, îi zice portarului și pășește înăuntru, aș vrea să aflu informații despre o pacientă, a fost internată azi, este mama mea. Sună ciudat cuvântul ăsta blând, mama, așezat peste fața îmbătrânită și rigidă a femeii pe care o numește așa. Chiar ciudat, MA-MA, noroc că privirea goală îi taie orice gând: nume, prenume, vârstă, da, o să vă caute cineva când știm mai multe. Vă rog.

Aștept, îi spune Ioanei, încercând să se obișnuiască cu sunetele, cu râsetele asistentelor care mășăluiesc pe holuri, în halatele lor strâmte și transparente, atâția pereți albi și totuși e întuneric.

Aștept, îi spune Ioanei și ea o ceartă, mai bine cere un număr de telefon și vino acasă, suni mai târziu, și ar face asta, dar n-are cu cine vorbi.

E cod roșu, apoi galben, iar roșu, toată lumea fuge de colo-colo, întrezărește câte ceva prin ușa care se închide-deschide, abia într-un târziu se hotărăște să iasă în curte, cineva o va găsi, dacă va fi nevoie.

„UNITATE DE PRIMIRE URGENTE“ scrie cu litere luminoase și silabisește și ea în gând, de câteva ori, ca o incantație. Dar nimic nu alungă teama care i se furișează pe rând în corp: îi furnică degetele, îi hârâie-n gât, îi răsuțește stomacul.

Mai spune-mi o dată ce s-a întâmplat, de ce a plecat la spital și de ce ai lăsat-o?, o roagă pe Ioana. Vocea ei e slabă și nu pricepe, doar ceva legat de piciorul umflat. Dar e așa de o lună, am fost la doctorul de familie, e o inflamație, se va retrage, așa a zis atunci. A zis, dar ea azi s-a supărat și a chemat Salvarea, ce voi ai să fac? Te-am sunat de

'nșpe mii de ori, n-ai răspuns, a plecat și gata. În concluzie, vina era a ei. Nimeni nu zice asta, termină, se enervează fică-sa, înainte să-i închidă telefonul, vino acasă, și-așa nu te bagă nimeni în seamă!

Nu e prima dată când simte că nu e văzută, că se evaporă în ochii celorlalți, se destramă, de parcă trupul ei s-ar teme să ocupe vreun loc clar. Nici Ioana nu o vede uneori și se ciocnește de ea prin casă, nici oamenii din librărie, de-asta tresar speriați când li se adresează politicos aș putea să vă ajut? Poate dacă ar striga, dacă și-ar agita mâinile și picioarele, ca un naufragiat, poate dacă ar urla, dacă.

O să treacă și asta, își spune brusc. E semi-întuneric în curtea mare și plină cu ambulanțe, voci și alarme i se amestecă în cap, ferestrele cu neoane albastre o sperie, dincolo de ele e așteptare și moarte, dar ea va veghea de aici.

Ce nu poți tu să-i ierți mamei tale?, a întrebat-o odată Adi, după ce plecase deja din țară și nu mai ținea minte din el decât o oarecare blândețe, fără să o mai asocieze cu trăsături concrete. De parcă nu omul ăla ar fi fost centrul universului ei, tatăl copilului ei, soțul ei odată, demult. S-a blocat, ăăă, nu știu, nu cred că... Deși acum ar putea face o listă cu ce-ar avea de reproșat, poate iertat, în ordine alfabetică:

Autoritatea,
Aroanța,
Bănuielile,
Criticile,
Disprețul,
Egoismul.

Dar nu-i momentul, își spune și caută cu privirea ceva de care să se agațe; nu vede decât clădirea-malaxor, mama e acolo, iar eu trebuie să am grijă de ea.

„...de jur-împrejur o liniște destul de largă respiră cu propria ei gură”¹ sunt cuvintele scrise pe un zid, în curte, le citește și se bucură. Cineva a stat și a așteptat, așa cum face și ea, apoi a scris versul ăsta sau ce o fi el.

Fiecare se descurcă cum poate. Și ea visează cu ochii deschiși. Multă vreme, după ce a murit taică-su, și l-a închipuit lângă ea, discutând amândoi, e un mecanism de apărare, i-a explicat o doctoriță maică-sii.

Visa așa de când era mică. Stătea în camera ei și își imagina chestii. Cel mai des era o fetiță cu părul prins în două codițe împletite, cu dinți curați și albi, prima la desen, prima la matematică, prima la orice. Profesorii o lăudau în fața clasei și mama ei o îmbrățișa și spunea, da, ea e fiica mea, Elena.

Sau era acasă și mama îi citea o poveste, o mângâia ușor, se juca cu părul ei, îi învelea picioarele și mijlocul cu grijă. Sau mergeau în parc și o dădea în leagăn. Sau făceau împreună teatru de păpuși.

Nu spui nimic, ei nu trebuie să știe, îi zicea răspicat în fiecare dimineață, înainte de a pleca la grădiniță, și ea plângea și mai tare. Elena, copiii ar crede că te favorizez, dacă ar ști că ești fiica mea. Nici măcar nu înțelegea ce e aia favorizez, dar până la urmă reușeau să iasă pe ușă, nervoase și triste.

¹ Din *Fetiș, o carte românească a plăcerii*, Răzvan Țupa, Editura Vinea, 2003 (n.a.).

Și când plângea, altă educatoare venea lângă ea, și când nu putea să adoarmă după-amiaza, altă educatoare stătea lângă patul ei, și când termina prima activitățile, altcineva o lăuda. Mama ei era ocupată mereu cu ceilalți copii. Mama ei, pe burta căreia dormea noapte de noapte, o burtă mare și pufoasă ca un pluș, nu era mamă acolo. Și apoi, într-o zi, un băiat a râs, ce grăsană e educatoarea noastră, grăsană, grăsană, zicea și toți chicoteau, până s-a dus la el și l-a lovit direct peste gură cu o bucată mare de lego.

Să-ți fie rușine, Elena, la colț să stai toată ziua! Doamna mamă-educatoare nu a băgat-o în seamă nici măcar seara, când au ajuns acasă și nu mai trebuia nimeni să se prefacă. De ce ești așa rea? i-a venit să o întrebe, dar a tăcut, pentru că maică-sa n-avea vreme de răspunsuri. Așa că și-a inventat imagini bune și și-a construit povești.

A făcut la fel când s-a îndrăgostit de un coleg de clasă. Era mai simplu în viața visată decât în cea reală. Îi ajungea un gest de la care să pornească un film întreg. Îl rula în cap și asta o făcea fericită.

Sunt praf, i-a zis maică-sii la un moment dat. Era deja la liceu când și-a dat seama că nu poate să mai iasă din realitatea ei secretă. Îi plăcea un coleg și se bloca, se bâlbâia, se înroșea, orice gest și orice cuvânt se complicau într-un amestec haotic când era în preajma lui.

Sunt praf, i-a zis iar, plângând. Erau la masă și mama a început să plângă și ea. Atunci a urât-o prima dată. Dar abia de curând înțelege lacrimile alea, neputința, când se uită la Ioana. Ioana și tăcerea ei, uneori disprețul. Unde se ascunde fetița de mai demult?

O să fie bine, trebuie să fie bine, își zice, ești bine? și o mână se așază pe umărul ei, ca o mângâiere.